

De heks van Brigan – Stefan Boonen / omslag Maarten Deckers
Groep 3
(door Vera Geeraerts)

Auteursinfo

Hoeven we Stefan Boonen nog voor te stellen? Verschillende van zijn boeken stonden op de leeslijsten van de KJV de voorbije jaren. In 2006 won hij trouwens de eerste prijs met het boek ‘Wow, wat een wolf’.

Stefan Boonen (Hamont, 28/10/1966) zei zijn werk als opvoeder in de bijzondere jeugdzorg vaarwel en is sinds 1999 fulltime schrijver. Zijn eerste boek verscheen in 2000. Ondertussen schreef hij al meer dan 60 boeken voor verschillende leeftijden. Vaak draaien zijn boeken vooral om avontuur, humor en/of spanning. Andere keren snijdt hij ernstigere thema's zoals armoede aan.

Naast prenten-, kinder- en jeugdboeken schrijft hij ook scenario's voor theater en leert hij in zijn workshops anderen verhalen en liefdesbrieven schrijven.

Inspiratie put de schrijver uit zijn dagelijkse omgang met kinderen en uit zijn voorbije werkervaring. Bovendien wordt Stefan Boonen vaak uitgenodigd door bibliotheken en scholen in Vlaanderen en Nederland om er voor te lezen, gek te doen, vreemde vragen te beantwoorden en vooral te vertellen.

De meningen van recensenten over het werk van Stefan Boonen variëren naargelang de besproken boeken. De ene keer wordt hij geloofd omdat hij goed weet aan te sluiten bij de belangstellingssfeer van kinderen, om de rake typeringen, de verrassende beschrijvingen, de goede dialogen, het taalgebruik en de prachtige beeldspraak. Andere recensies spreken dan weer over een gebrek aan beeldspraak, te gezochte taal, stereotype personages, een dunne verhaaldraad of een geforceerde opbouw.

Dus, mocht een boek van Stefan Boonen je niet meteen in de smaak vallen, probeer dan zeker een ander, wie weet wordt dat boek jouw topfavoriet.

(bronnen en nog meer info te vinden: www.leesleeuw.nl, www.villakakelbont.be en www.stefanboonen.be; foto: www.clavis.be)

Dit antwoordde Maarten in zijn mail op mijn vraag om zich kort voor te stellen aan de juryleden: 'Ik ben geboren in Heusden-Zolder in 1977 en woon momenteel in Hasselt. Ik heb een grafische opleiding gevolgd in Gent en volg nu schilderkunst aan de Academie van Heusden-Zolder. In 2002 ben ik, eerder toevallig, bij Clavis Uitgeverij in Hasselt terechtgekomen. Daar maak ik, naast de lay-out van kinder- en jeugdboeken, allerlei promotiemateriaal, zoals posters, flyers, folders... Nadat ik een paar jaar had meegewerkt aan een heleboel leuke prentenboeken en leesboeken, begon het te kriebelen en wilde ik zelf ook wel eens proberen om een leesboek van een leuke cover te voorzien. Ik wist een van onze uitgevers te overtuigen en kreeg een kans... Ondertussen heb ik al een 60-tal covers ontworpen voor Clavis-auteurs, onder meer voor Anthony Horowitz, Monica Feth, Stefan Boonen, Patrick Lagrou, Kristien Dieltiens, Aline Sax... Ik vind het heel leuk om me te verplaatsen in de wereld die een auteur gecreëerd heeft en te proberen die zo goed mogelijk om te zetten in een coverafbeelding. Zo bevind ik me de ene keer in het New York van 1910 (Aline Sax), ga ik mee op avontuur met MI6-agent Alex Rider, zit ik in een bijzonder circus (Harm Tilstra) of kom ik alles te weten over de liefdesperikelen van Loulou (Leen Vandereyken). Voor het maken van coverillustraties werk ik graag met foto's en collages die ik bewerk in Photoshop. Zo nu en dan haal ik eens wat verf boven (bv. voor Blauwe Matrozen van Begga Dom) of teken ik iets met de computer (bv. voor De heks van Brigant van Stefan Boonen). Sinds 2007 ben ik gestart als deeltijds zelfstandige en maak ik naast reclamewerk ook coverillustraties voor non-fictie boeken van Acco, Politeia... Voor enkele van mijn covers kun je altijd eens kijken op: <http://www.clavis.be/functions/fiche.asp?Pag=3&pnav=;4;&Aid=581> en <http://www.maartendeckers.be/> (bron: persoonlijke mail van Maarten Deckers, sinds 27/08/'07 ook integraal te lezen op de website van uitgeverij Clavis op het laatste zinnetje na; foto: ©Maarten Deckers)

Vooraf

Laat het boek zien, lees de titel. Waaraan denken de lezers?

Bekijk nu de cover. Word je hier wat wijzer van? Waaraan denk je?

Lees nu de tekst op de achterflap en neem titel en cover mee in je achterhoofd. Welke verwachtingen koester je over dit boek?

Noteer op een flap in staakwoorden deze verwachtingen. Als je later het boek bespreekt, wanneer iedereen het gelezen heeft, kan je eens vergelijken of deze verwachtingen ingelost werden of niet.

Indien dit boek niet op de KJV-lijst had gestaan, zou je dit dan toch zelf meenemen uit de bib? Hoe komt dit? Spreekt de titel je aan, de cover en/of de achterflaptekst? Wat is voor jou een doorslaggevend

element om een boek te ontlenen of om terug in het rek te plaatsen? Ook dit kan in de eindbespreking opnieuw aan bod komen.

Ken je de auteur van dit boek? De ontwerper van de cover? Kennen jullie nog boeken die door hen geschreven en/of vormgegeven zijn en/of voorzien werden van een cover?

Praten over het boek

★ In dit boek komen verschillende **thema's** aan bod waarover je een kort gesprekje kan houden. Je kan de juryleden ook laten kiezen en het uitgebreider hebben over één of twee thema's. Wanneer er niet meteen beslist kan worden welke thema's aan de orde mogen komen, kan je hen, nadat ze de thema's zelf aanreikten, laten stemmen of maak je kaartjes met de verschillende items op en mag een onschuldige hand één of twee kaartjes trekken.

Je kan een woordspin opbouwen bij de verschillende thema's: Aan welke elementen uit het verhaal denk je bij een bepaald thema? Schrijf deze woordspinnen op flappen. Hang de flappen nadien naast elkaar. Zijn er woorden die opduiken bij verschillende thema's? Hoe zou dit komen? Kan je er een verklaring voor geven?

- pech hebben
- angst
- wraak
- waarzeggerij, hekserij
- mensen, situaties misbruiken, te goeder trouw zijn
- avontuur
- detective
- helden

Misschien kan je rond één van de thema's wel **filosoferen met de kinderen** (tips hiervoor vind je in de coördinatorenhandleiding in het deel Basis, p. 10-11.)

Het thema helden is zeker en vast bruikbaar. Vragen die je kan stellen (opgesteld door Els Debuyck bij het vorige heldboek van Stefan Boonen 'De duivel van de slotenbuurt', maar hier opnieuw bruikbaar):

- Wat is een held?
- Bestaan helden echt?
- Welke soorten helden bestaan er?
- Wie is voor jou een echte held?
- Kan je een held ergens aan herkennen?
- Kan jij ook een held zijn?
- Wanneer?
- Word je als held geboren?
- Zijn er grote helden en kleine helden?
- Wat is het verschil?
- Kan je op voorhand weten dat je een held zal worden?
- Hoe weet je dat dan?
- Mag je jezelf een held noemen (zoals Wolf) of moeten anderen dat in jouw plaats doen?
- Vind jij Wolf in het boek een echte held?
- Waarom?

Wie zijn jouw helden, waarom? Kennen jullie elkaars helden? Ben je zelf een held voor iemand? Weet je ook waarom?

Je kan ook eindigen met het maken van twee woordspinnen i.v.m. de leuke en de moeilijke aspecten van het 'held zijn'. Welke woordspin zal het uitgebreidst worden?

★ Volgens de **methode Chambers**

Voor de handige vier-kolommen-methode van Aidan Chambers verwijs ik graag naar de coördinatorenhandleiding in het deel Basis, p. 12, alsook naar zijn boek *Vertel eens* (Davidsfonds/Infodok, 2002) en in het bijzonder naar de hoofdstukken 13 en 14, namelijk het onderwerp van gesprek (p.93-104) en een raamwerk van vragen (p. 105-115). Na het lezen van deze 2 hoofdstukken kan je meteen aan de slag (dit geldt trouwens voor elk boek).

Een idee: voor de vier-kolommen-methode kan je je leesgroep (naargelang de grootte van jouw leesgroep) in groepjes verdelen van 3 tot 5 personen of, in geval van een kleine(re) leesgroep, maak je gebruik van partnerwerk. In plaats van de vier basisvragen met de ganse groep te beantwoorden, laat je ze dit eerst in kleine groepjes/duo's doen en noteren (op een flap of een A4-blad). Achteraf kan je dan de meningen samenvoegen en kijken hoe gelijkgezind of verschillend de groepjes/duo's zijn. Op deze manier vermijd je eventueel dat het steeds dezelfde zijn die aan het woord komen en geef je de kans om de wat stillere kinderen ook hun mening te laten weergeven. Misschien krijg je ook meer meningen te horen omdat de juryleden zich niet meteen kunnen aansluiten bij de opmerkingen van de eerste sprekers door instemmend te knikken. Denk je dat er dan in sommige groepjes weinig of niets zal worden opgeschreven omdat deze kinderen niet graag hun mening open en bloot te kennen willen geven of niet zo'n voortrekkers zijn? Dan kan je vooraf al eens nadenken of je de samenstelling van de groepjes/duo's wat kan sturen.

★ **Richtvragen van Marita Vermeulen** om een aantal criteria te bespreken wat betreft verhaal, structuur, personages en stijl. Ook hier verwijs ik door naar de coördinatorenhandleiding onder de noemer beoordelen van boeken in het deel Basis, p. 13-14.

Ook hier zou je eerst met kleinere groepjes of duo's kunnen werken om dan per criteria de verschillende meningen te overlopen.

★ **Suggesties** die je kan gebruiken bij de bespreking of als bijkomende verwerkingsmogelijkheden of je integreert ze in de methode Chambers en/of de richtvragen van Marita. Soms kan je suggesties ook combineren en/of mixen.

- associëren van woorden (kaartjes uitdelen, wie/wat hoort bij wie/wat?)

1) Senade	heks	het oog
2) Benny	motorbende	
3) Albert	de man in maatpak	
4) boer Glimz	Karin	
5) Dado	Irene	advocaat
6) adem van de draak		mist

...

Wanneer de duo's en trio's gevormd zijn, kan hun antwoorden overlopen. Je kan dan een aantal bijkomende vragen stellen. Zo kan je een aantal personages en hun rol in het verhaal ter sprake brengen. Zijn ze belangrijk in het boek of is hun rol verwaarloosbaar?

Het zou best eens kunnen dat er andere associaties gemaakt worden dan de begeleider in gedachten had. Vraag hoe ze aan de associatie komen, dit kan erg verrassende combinaties geven maar ook verhelderend werken. Mits een goede uitleg, zijn deze andere combinaties absoluut goed te keuren.

...

- Je schrijft de namen van verschillende personages op kaartjes en stopt ze in een zak (zoals Senade, Benny, Albert, Karin, Glimz, Dado, moeder van Wolf, zijn vader, grootvader,...). Enkel Wolfs naam mag niet op een kaartje staan. Iemand trekt een kaartje. Bij het beantwoorden van de vragen mogen ze eventueel de hulp inschakelen van een ander jurylid naar keuze. Volgende vragen kunnen gesteld worden:

Wat weet je over dit personage?

Vind je dit personage voldoende uitgewerkt? Had je meer willen te weten komen over deze persoon? Of is dit niet zo belangrijk? Zou het een meerwaarde zijn voor het verhaal als je nog meer wist over deze figuur? Waarom (niet)?

Zijn alle personages even belangrijk? Zou je een personage kunnen weglaten? Waarom (niet)?

Heb je sympathie voor dit personage? Zou je je ermee kunnen identificeren of liever met iemand anders? Kan je ook aangeven waarom?

Verandert je personage gedurende het verhaal? Hoe? Gebeurt dit ook in het echte leven? Waardoor kunnen mensen veranderen?

Welk personage kwam niet aan bod? Juist, Wolf. Stel de vragen nu aan de hele groep. Laat de juryleden elkaar aanvullen.

Op de achterzijde van het boek staat 'Een nieuw boek in de spannende reeks over Wolf, de held zonder achternaam.' Welke familienaam zou jij Wolf geven? Wat vind je passen bij Wolf? Verklaar. Wie las het eerste heldboek over Wolf? Weet je na het lezen van heldboek nummer twee al wat meer over de achtergrond, de familie van Wolf? Vertel.

- Maak tien kopieën van de kaft. Schrijf op de achterzijde één van de tien geboden van een held volgens Wolf (zie volgend item).

Bespreek eerst het coverontwerp.

Vinden de juryleden de kaft mooi of lelijk? Kunnen ze ook vertellen wat deze kaft mooi of lelijk maakt?

Kunnen ze iets vertellen over het kleurgebruik? De gebruikte techniek? De begeleider kan hiervoor Maarten Deckers even citeren: 'Ik vind het heel leuk om me te verplaatsen in de wereld die een auteur gecreëerd heeft en te proberen die zo goed mogelijk om te zetten in een coverafbeelding. Voor het maken van coverillustraties werk ik graag met foto's en collages die ik bewerk in Photoshop. Zo nu en dan haal ik eens wat verf boven of teken ik iets met de computer.'

Welke elementen uit het boek verwerkte Maarten in de cover?

Wie las het eerste heldboek over Wolf? De kaft werd toen geïllustreerd door iemand anders. Weet je nog wie? (Jan De Kinder) Hij maakte ook tekeningen voor het binnenwerk.

Vind je het jammer dat er voor dit tweede heldboek iemand anders de cover ontworpen heeft of juist niet? Kan je ook aangeven waarom? Mis je tekeningen in het boek? Of vind je het fijn dat je zelf mag fantaseren bij het lezen.

- Op elke kopie van de cover staat een regel waaraan een goede held best denkt.

1. Held ben je de hele tijd.
2. Een held geeft het niet op.
3. Een held wordt niet al te vaak verliefd.
4. Een held is vaker sluw dan sterk.
5. Een held brengt anderen nooit in gevaar.
6. Een held maakt het niet moeilijker dan nodig.
7. Een held slaapt elke nacht.
8. Een held heeft geen medelijden met zichzelf.
9. Een held laat zich niet vangen.
10. Een held blijft nooit lang op dezelfde plaats.

Speel hiermee een stellingenspel. D.w.z., baken drie duidelijke zones af. Eén zone betekent: ik ben het eens met deze uitspraak; de tweede betekent: ik ben het niet eens met deze uitspraak en de laatste zone is voor de twijfelaars: ik weet het niet echt, ik heb geen mening hierover. Laat de juryleden verwoorden waarom ze het eens/niet eens zijn.

Komen deze regels ook aan bod in het boek? Kan je een situatie uit het boek schetsen bij een bepaalde regel? Houdt Wolf zich steeds aan zijn regels?

Zou je dezelfde regels hanteren, welke wel, welke niet? Welke raadgevingen voor een held mis jij nog? Bedenk er enkele.

Dit laatste kan in kleine groepjes gebeuren of als partnerwerk.

- Wolf speelt detective om achter de waarheid te komen.

Wie dacht je dat in het complot zat na het lezen van enkele hoofdstukken? Hoeveel keer ben je van idee veranderd over het plot wanneer je verder en verder vorderde in het boek? Is dit een goed teken voor jou of juist niet?

Was het einde voor jou verrassend of voorspelbaar? Leg uit.

Was het verhaal origineel en/of spannend, ingewikkeld of eenvoudig? Zat er genoeg vaart in het verhaal of ging het net té snel? Vertel eens.

- Nog enkele laatste vragen...

- Vond je het fijn dat er verwijzingen waren naar het vorige heldboek? Had je dit al gelezen? Indien ja, verduidelijkte dit het nieuwe avontuur meer? Indien nee, heb je hierdoor zin gekregen om dit ook te lezen?

- 'Een man in maatpak banjerde haastig tussen de rekken door.

Ze tuurde naar haar handen alsof er pieren uit haar vingers groeiden.

Voor acht uur was de zonnige ochtend veranderd in erwtensoep.

Of had het oog haar blaasjes verkocht?'

Dit zijn enkel zinnen uit het boek. Hou jij van de woordkeuzes van deze schrijver, zijn zinsbouw en vergelijkingen?

Heb je hele mooie woorden of zinnen gelezen in dit boek? Welke?

Afsluiter

Neem even je flap terug met de staakwoorden die je noteerde in de leesgroep vóór het lezen van het boek. Bespreek nu kort en vergelijk de meningen voor en na het lezen.

Werden je verwachtingen ingelost bij het lezen van het boek?

Was het een beetje zoals jij je het had voorgesteld?

Vond je het leuk, ook al waren er verrassende, onverwachte wendingen in het verhaal die je helemaal niet gedacht had?

Was je teleurgesteld? Verliep de verhaallijn niet zoals in je gedachten? Hoe had jij het dan gedacht?

Hoe zou jij het laten verlopen/eindigen hebben? Kortom, wat zou je anders gedaan hebben?

Of vond je het boek maar 'zozo' (= neutrale of niet echt een uitgesproken mening)?

Zou jij het boek ontleend hebben in de bibliotheek indien het niet op de KJV-lijst stond?

Indien ja, OK, je hebt het nu gelezen. Tevreden?

Indien neen, ben je dan toch tevreden dat je het gelezen hebt? Ga je dit nog eens uitproberen, een boek lezen dat niet meteen een 'dit moet ik lezen'-effect heeft, een boek waaraan je twijfelt? Vertel eens.

Zou jij je vrienden, klasgenoten, familie dit boek nu aanbevelen? Wat ga je dan vertellen om dit boek bij hen te promoten? Wat sprak je het meest aan, wat is de grootste troef van dit boek?

Opdracht

- Laat elk jurylid een nieuwe cover ontwerpen. Alle technieken mogen de revue passeren: tekenen, schilderen, met de computer iets ontwerpen, een collage samenstellen, een combinatie van verschillende technieken,... Een foto van alle covers samen kan je sturen (doormailen) naar de auteur, maar vooral naar de grafisch vormgever. Of je doet deze kunstwerken zelfs cadeau aan Maarten Deckers (bijv. op het KJV-feest). Maar eerst kunnen de covers nog uithangen in de bib, klas, school, plaats waar je samenkomt met de juryleden...

- Willen een aantal juryleden nog meer avonturen over Wolf lezen? Misschien kunnen ze samen een mailtje naar Stefan Boonen sturen om hem aan te sporen heldboek nummer drie te schrijven. Als de juryleden dan eerst nog brainstormen over situaties waarin ze Wolf willen zien terechtkomen, kunnen

ze meteen een aantal ideeën lanceren in hun mail. Wie weet herkennen ze later één van hun vondsten in een heldboek.

Meer lezen?

★ Andere **boeken van Stefan Boonen** die door groep 3 gelezen kunnen worden (of om te laten voorlezen):

De babysidder, Clavis

De duivel van de Slotenbuurt (Held 1), Clavis

De nacht van de honden, Clavis

De race van de rat, Clavis

De zee van geheimen, Clavis

Een houten aap met een boog, Clavis

Een meisje van karton, Clavis

Mijn mama is een cowboy, Clavis

Spookrijder, Clavis

Tunnelbeest, Clavis

Wacht op mij, Clavis

De watercowboy, Zwijsen

★ Nog enkele **andere tips**:

De reeks over *Alex Rider*, Horowitz A., Facet (6 delen ondertussen). De omslagen van de recentste herdrukken van deze reeks werden ook ontworpen door Maarten Deckers.

Beroemde verhalen over schurken en superhelden, Bradman T., ill. Ross T., Zirkoon

Fantastische feiten, *Topgeheim niet openen*, Schutten J.P., Kluitman

De reeks *Geheim agenten*, Hutton S., Kluitman

Heksengefluister, Dale A., Gottmer

Matilda, Dahl R., De Fontein

Ronja de roversdochter, Lindgren A., Ploegsma

De reeks over *Sam Smith*, Boets J., Manteau (4 delen)

Tilly Topspion, Dale A., Gottmer

★ Kinderen kunnen ook **leestips uitwisselen**. Wat kinderen leuk vinden aan een boek en wat én hoe ze hierover vertellen aan elkaar, werkt soms veel promotender dan wat wij als volwassenen allemaal inbrengen.

Je kan als begeleider misschien een voorgedrukt leeslijstje met extra leestips meegeven, maar belangrijk is dan dat je zeker nog plaats voorziet om eventueel aan te vullen met de tips die de kinderen uitwisselen.

De Kapitein en ik, dagboek van een zeerover – Koen Van Biesen Groep 3 (door Vera Geeraerts)

Auteursinfo

Dit antwoordde *Koen Van Biesen* (26/01/1964) in zijn mail op mijn vraag om zich kort voor te stellen aan de juryleden:

‘Tekenen, muziek componeren en verhalen schrijven: het is eigenlijk drie keer hetzelfde, enkel de taal is anders.

Woorden kunnen helrood, vaalgeel, of hemelblauw zijn. Klanken kunnen bijna onhoorbaar fluisteren of woedend roepen. Met korte gepunte zinnen of uitvoerige beschrijvingen schilder je een personage. Mijn beroep is grafisch ontwerper. Dat is iemand die illustraties, affiches, cd-hoezen en dergelijke mag tekenen en daar nog ook nog eens voor betaald wordt.

Maar daarnaast speel ik ook piano. Filmmuziek vind ik geweldig. Van daaruit groeide mijn smaak voor componeren. Componeren is wat je in je hoofd hoort mooi laten klinken voor anderen. Best wel moeilijk. Want hoe schrijf je de prachtige muziek die je in je hoofd hoort zo neer dat het even mooi klinkt als je gedroomd had.

Ik heb lang gedacht dat ik moest kiezen tussen de twee, tot ik op het idee kwam de twee met elkaar te combineren. Dat is me voor het eerst gelukt met mijn debuut: ‘De Kapitein en ik’. Ik wilde een verhaal maken met een vijftal liedjes erbij. Maar toen ik achter de piano ging zitten bleven de ideeën maar komen. Zo zijn het uiteindelijk 15 liedjes geworden. Leuk maar wel veel werk.

Verhalen schrijven vind ik het moeilijkst. Een idee krijgen voor een verhaal, daar is niets aan. Maar het zo neerschrijven dat het werkt, daar komt veel bij kijken. Een bekend cineast zei eens dat je het kan vergelijken met het kauwen op een stukje kauwgom: de eerste 5 seconden proef je de ‘lekkere’ smaak (van je idee), maar daarna is het gewoon doorkauwen tot je werk klaar is. Klopt helemaal.

Alle invallen die ik krijg komen in een groot werkboek terecht. Dat werkboek is voor mij heel belangrijk. Het staat vol met tekeningetjes, muzieknotities en flarden van het verhaal. Achteraf is het altijd leuk om er terug in te bladeren en te zien hoe een idee vorm heeft gekregen.

Het hoofdpersonage uit ‘De Kapitein en ik’, heb ik gebaseerd op mijn zoon Viktor. In die periode ging hij iedereen die hem dichter dan één meter naderde te lijf met houten zwaarden, vuursteenpistolen en andere piratenwapens. En omdat mijn dochter Alice al haar eigen superbekende wondersprookje had waarin zij naar hartenlust mocht krimpen en groeien, vond ik dat er ook een Viktor-verhaal moest komen. Voor elk van mijn kinderen een eigen boek vind ik niet meer dan eerlijk.

Ik hoop dat er nog heel wat zullen volgen. Boeken bedoel ik dan, geen kinderen. En terwijl ik met potlood en muzieknoot aan mijn volgende prentenboeksymfonie werk, overleef ik, weliswaar op water en scheepsbesluit, door les te geven aan kinderen en volwassenen in de Academie voor Beeldende Kunst van Mortsel. Trouwens, die academie is eigenlijk een schip, een piratenschip. Gelukkig is de directie daar niet van op de hoogte.’

(bron: persoonlijke mail van Koen Van Biesen; foto: www.abimo-uitgeverij.com)

Bruno Vanden Broecke (1974) inschepen als zanger en verteller, was een erg goede piratenzet. Wie is deze man? Waar ken je hem alweer van? Een tipje van de sluier wordt opgelicht op http://nl.wikipedia.org/wiki/Bruno_Vanden_Broecke en <http://www.arts.kuleuven.be/klassestudies/abiturientlatgr/intervbvdbroecke.htm>

Vooraf

Laat het boek zien, lees de titel. Waaraan denken de lezers?

Bekijk nu de cover. Word je hier wat wijzer van? Waaraan denk je? Heb je ook de CD opgemerkt?

Vind je zoiets leuk bij een boek? Eventueel kan er een liedje worden beluisterd om de juryleden in de stemming te brengen.

Lees nu de tekst op de achterflap en neem titel en cover mee in je achterhoofd. Welke verwachtingen koester je over dit boek?

Noteer op een flap in staakwoorden deze verwachtingen. Als je later het boek bespreekt, wanneer iedereen het gelezen heeft, kan je eens vergelijken of deze verwachtingen ingelost werden of niet.

Indien dit boek niet op de KJV-lijst had gestaan, zou je dit dan toch zelf meenemen uit de bib? Hoe komt dit? Spreekt de titel je aan, de cover en/of de achterflaptekst? Wat is voor jou een doorslaggevend element om een boek te ontlenen of om terug in het rek te plaatsen? Ook dit kan in de eindbespreking opnieuw aan bod komen.

Had je al gehoord van deze auteur, alias illustrator, alias componist van dit boek? Dit boek is zijn debuut. Misschien is het leuk om aan de juryleden te vertellen hoe het idee voor dit boek groeide. (Zie info die Koen Van Biesen geeft over zichzelf.)

Extra tip: de kinderen zijn natuurlijk vrij om het boek op hun manier te lezen, beluisteren, bekijken.

Maar je kan hen de suggestie geven om

1) de CD eerst te beluisteren zonder het boek, misschien met de ogen dicht. Wanneer ze graag de liedjesteksten hebben, deze kan je downloaden zoals aangegeven staat in het boek. De teksten bij de hand hebben, kan gemakkelijk zijn omdat de liedjesteksten niet altijd even goed verstaanbaar zijn en dat is wel wat jammer. Opgelet! De liedjesteksten stemmen van inhoud niet altijd helemaal overeen, er worden al eens woorden overgeslagen of een ander woord gezongen of stukjes tekst weggelaten.

(Persoonlijk heb ik daar geen enkel probleem mee en verandert dit voor mij niets aan de meerwaarde die deze CD geeft aan het boek.)

2) dan het boek te lezen en de illustraties te bekijken zonder de CD erbij

3) de combinatie te maken van boek en CD

Op deze manier valt er misschien heel wat meer te ontdekken omdat de aandacht elke keer op iets anders gevestigd kan worden...

Praten over het boek

★ In dit boek komen verschillende **thema's** aan bod waarover je een kort gesprekje kan houden. Je kan de juryleden ook laten kiezen en het uitgebreider hebben over één of twee thema's. Wanneer er niet meteen beslist kan worden welke thema's aan de orde mogen komen, kan je hen, nadat ze de thema's zelf aanreikten, laten stemmen of maak je kaartjes met de verschillende items op en mag een onschuldige hand één of twee kaartjes trekken.

Je kan een woordspin opbouwen bij de verschillende thema's. Aan welke elementen uit het verhaal denk je bij een bepaald thema? Schrijf deze woordspinnen op flappen. Hang de flappen nadien naast elkaar. Zijn er woorden die opduiken bij verschillende thema's? Hoe zou dit komen? Kan je er een verklaring voor geven?

- avontuur

- piraten

- volwassen worden/groter worden.

Om dit thema aan te snijden kan je samen het liedje 'Volwassen' beluisteren. Je kan de juryleden de tekst geven. Je kan ook samen het stukje 'Wat heeft hij toch?' beluisteren, het gesprek tussen moeder en vader over kind en volwassen zijn. Dit stukje staat namelijk niet in het boek!

Viktor 'groeit' doorheen het boek. Hoe merk je dit?

Als je volwassen bent, kan je dan nooit meer 'kind' zijn? Kan je als kind 'volwassen' zijn? Wanneer ben je volwassen?

- fantasie

Misschien kan je rond één van de thema's wel **filosoferen met de kinderen** (tips hiervoor vind je in de coördinatorenhandleiding in het deel Basis, p. 10-11.)

Het thema fantasie is zeker en vast bruikbaar. Vragen die je kan stellen:

Wat is fantasie?

Wat is fantaseren?

Waarom fantaseert iemand?

Kan je fantaseren zonder dat je het weet?

Hoe weet je of iemand iets fantaseert?

Is fantasie belangrijk?

Wat is het verschil tussen fantaseren en liegen?

Fantaseert Viktor?

Waarover?

Waarom (niet)?

★ Volgens de **methode Chambers**

Voor de handige vier-kolommen-methode van Aidan Chambers verwijs ik graag naar de coördinatorenhandleiding in het deel Basis, p. 12, alsook naar zijn boek *Vertel eens* (Davidsfonds/Infodok, 2002) en in het bijzonder naar de hoofdstukken 13 en 14, namelijk het onderwerp van gesprek (p.93-104) en een raamwerk van vragen (p. 105-115). Na het lezen van deze 2 hoofdstukken kan je meteen aan de slag (dit geldt trouwens voor elk boek).

Een idee: voor de vier-kolommen-methode kan je je leesgroep (naargelang de grootte van jouw leesgroep) in groepjes verdelen van 3 tot 5 personen of, in geval van een kleine(re) leesgroep, maak je gebruik van partnerwerk. In plaats van de vier basisvragen met de ganse groep te beantwoorden, laat je ze dit eerst in kleine groepjes/duo's doen en noteren (op een flap of een A4-blad). Achteraf kan je dan de meningen samenvoegen en eens kijken hoe gelijkgezind of verschillend de groepjes/duo's zijn. Op deze manier vermijd je eventueel dat het steeds dezelfde zijn die aan het woord komen en geef je de kans om de wat stillere kinderen ook hun mening te laten weergeven. Misschien krijg je ook meer meningen te horen omdat de juryleden zich niet meteen kunnen aansluiten bij de opmerkingen van de eerste sprekers door instemmend te knikken. Denk je dat er dan in sommige groepjes weinig of niets zal worden opgeschreven omdat deze kinderen niet graag hun mening open en bloot te kennen willen geven of niet zo'n voortrekkers zijn? Dan kan je vooraf al eens nadenken of je de samenstelling van de groepjes/duo's wat kan sturen.

★ **Richtvragen van Marita Vermeulen** om een aantal criteria te bespreken wat betreft verhaal, structuur, personages en stijl. Ook hier verwijs ik door naar de coördinatorenhandleiding onder de noemer beoordelen van boeken in het deel Basis, p. 13-14.

Ook hier zou je eerst met kleinere groepjes of duo's kunnen werken om dan per criteria de verschillende meningen te overlopen.

★ **Suggesties** die je kan gebruiken bij de bespreking of als bijkomende verwerkingsmogelijkheden of je integreert ze in de methode Chambers en/of de richtvragen van Marita. Soms kan je suggesties ook combineren en/of mixen.

- Je schrijft de namen van verschillende personages op kaartjes en stopt ze in een zak. Enkel Viktors naam mag niet op een kaartje staan. Iemand trekt een kaartje. Bij het beantwoorden van de vragen

mogen ze eventueel de hulp inschakelen van een ander jurylid naar keuze. Volgende vragen kunnen gesteld worden:

Wat weet je over dit personage?

Vind je dit personage voldoende uitgewerkt? Had je meer willen te weten komen over deze persoon?

Of is dit niet zo belangrijk? Zou het een meerwaarde zijn voor het verhaal als je nog meer wist over deze figuur? Waarom (niet)?

Zijn alle personages even belangrijk? Zou je een personage kunnen weglaten? Waarom (niet)?

Heb je sympathie voor dit personage? Zou je je ermee kunnen identificeren of liever met iemand anders? Kan je ook aangeven waarom?

Verandert je personage gedurende het verhaal? Hoe? Gebeurt dit ook in het echte leven? Waardoor kunnen mensen veranderen?

Welk personage kwam niet aan bod? Juist, Viktor. Stel de vragen nu aan de hele groep. Laat ze elkaar aanvullen.

- Maak een aantal kopieën van de illustraties uit het boek. Leg ze door elkaar. Laat dan de juryleden ze in de juiste volgorde leggen. Hierdoor kan je het verhaal kort reconstrueren en laten navertellen. Kies je illustraties zo, dat er voldoende samenhang in het verhaal zit en je nadien ook nog een gesprekje over de tekeningen kan houden. Je kan dit ook combineren met een gesprek over de personages. Dit hangt af van welke tekeningen je uitgekozen hebt. Voor vragen over de personages, verwijst ik naar de vorige activiteit. Heb je deze activiteit ook gedaan, dan kan je eventueel de kaartjes van de personages bij de tekeningen laten leggen.

Vertellen de illustraties wat er in het verhaal gebeurt of voegen ze iets extra toe?

Vinden de juryleden de tekeningen mooi of lelijk? Kunnen ze ook vertellen wat deze tekeningen mooi of lelijk maakt?

Zijn de tekeningen realistisch of fantasie? Laat hen hun antwoorden proberen te verduidelijken.

Kunnen ze iets vertellen over het kleurgebruik? De gebruikte techniek? De verhouding tussen tekst en tekeningen? Hoe worden de personages afgebeeld?

Geven de tekeningen ook emoties weer? Hoe zit het met de uitstraling van de tekening en de sfeer die weergegeven wordt, de gelaatsuitdrukkingen en houdingen van de personages? Kan je zo'n voorbeelden zoeken in het boek?

Het zit hem in de details! Wie merkte dit op?

- Bekijk het portret van kleine Monk in de fotogalerij in de gang. Wie of wat is dit? Waar duikt hij/dit nog ergens op in het boek? (De kleine Monk staat op de eindpilaar van de trapleuning.)

- Op de tekening waar Viktor de vlag hijst, moet je het boegbeeld van zijn schip eens bekijken. Welke houding neemt dit beeld aan? Kan je er een verklaring voor geven? Is een verklaring nodig, wat denk je?

- Bekijk het schilderijtje van het schip wanneer Viktor in de eetkamer spruitjes eet. Blader dan verder en bekijk dit zelfde schilderij opnieuw wanneer Viktor in de eetkamer aan de verlaten tafel zit na zijn verjaardagspartijtje. Wat zie je? Zou de illustrator ons hiermee iets willen zeggen? Bv. het schip dat symbool staat voor het groeien naar volwassenheid. 'Kleine piraten worden groot! Jij ook. En als je groot bent kun je geen zeerovers meer zien.' Zo zegt de kapitein. Het schip verdwijnt dus langzaam.

Maar is dat wel zo? Grijp even terug naar je auteursinfo waar Koen zegt: 'En terwijl ik met potlood en muzieknoot aan mijn volgende prentenboeksymfonie werk, overleef ik, weliswaar op water en scheepsbesluit, door les te geven aan kinderen en volwassenen in de Academie voor Beeldende Kunst van Mortsel. Trouwens, die academie is eigenlijk een schip, een piratenschip. Gelukkig is de directie daar niet van op de hoogte.' Wat bedoelt hij met deze laatste zin?

- Bij het bekijken van de cover, is de CD ingewerkt als klok. Na het lezen van het verhaal, weet je ook waarom. Had je iets anders verwacht?

Moeten illustraties enkel weergeven wat de tekst zegt of aanvullen of je af en toe op een verkeerd spoor zetten? Wat vind jij hiervan?

- Steek een aantal voorwerpen in een zak zoals chocolade gouden munten (de toverdukaten), een ooglapje en/of oorring, een CD, een familieportret, een krant (dit voorwerp komt voor op de CD bij het stukje 'Wat heeft hij toch?'. Dit stukje staat namelijk niet in het boek!), een afbeelding van een personage zoals Linke Nelis, een muziekpartituur, een liedjestekst van deze CD, een spuitje, drie suikerklontjes (onze kapitein was slechts drie suikerklontjes groot in het begin), een rijmpje en/of spreuk uit het boek, een prent van een galjoen/driemaster/jonk/schoener,...

Om de beurt mag iemand iets uit de zak halen en de link met het boek proberen te leggen. Ze mogen de hulp van een medejurylid inroepen.

Waarom doet dit voorwerp jou denken? Waar hoort dit thuis in het verhaal?

Je kan nadien de voorwerpen in juiste volgorde leggen en het verhaal zo reconstrueren.

Bij het voorwerp van de CD, kan je hier gebruik maken om in te gaan op de waarde van het verhaal op CD. (voor vragen zie ook bij 'even terugblikken: heb je het boek in stapjes gelezen?')

Wie merkte op...

- dat de liedjesteksten niet altijd overeenstemmen met wat er werkelijk gezongen wordt? Dat de verteller soms stukjes overslaat bij het voorlezen en/of andere woorden gebruikt? Stoorde dit? Of gaf dit juist iets extra's aan het verhaal?
- dat er soms door de liedjes heen gepraat wordt. Kon je alles verstaan? Vond je dit storend of juist leuk?
- dat er één bladzijde volledig niet voorgelezen wordt, namelijk de tekst bij de illustratie waar Viktor aan tafel zit na zijn verjaardagspartijtje. Door welke scène op CD wordt dit vervangen? Dit kan je dus ook niet meelesen in het boek. (de scène: 'Wat heeft hij toch?') Had je dit opgemerkt of was je helemaal in de ban van het verhaal?

Bij de prent van een jonk of een galjoen of... (wie zocht deze afbeeldingen trouwens op of wisten alle juryleden hoe de verschillende zeeschepen er uit zagen?) kan je inspelen op de woordkeuze en zinsbouw van het verhaal en dit uitbreiden naar het lettertype, de bladschikking, de afwisseling tussen tekst en de (soms paginagrote) illustraties.

Maakt Koen Van Biesen gebruik van echte piratentaal? Zoek een aantal voorbeelden hiervan in het boek.

Heb je hele mooie woorden of zinnen gelezen in dit boek? Welke?

Opdracht

Er wordt gerijmd in dit boek. Herlees de rijmpjes nog eens. Kunnen de juryleden ook zeeroversrijmpjes bedenken? Of enkele leuke piratenuitspraken die bij hen persoonlijk passen? Je kunt deze rijmpjes en uitspraken mailen naar de auteur. Of je kunt ze in een 'oud' handschrift (Wie kent wat van kalligrafie?) op een perkament schrijven of elk jurylid zijn eigen perkamentje laten maken. Je kunt ze dan op het KJV-feest aan de auteur overhandigen. Maar eerst kunnen de perkamenten nog uithangen in de bib, klas, school, plaats waar je samenkomt met de juryleden...

Afsluiter

Neem even je flap terug met de staakwoorden die je noteerde in de leesgroep vóór het lezen van het boek. Bespreek nu kort en vergelijk de meningen voor en na het lezen.

Werden je verwachtingen ingelost bij het lezen van het boek?

Was het een beetje zoals jij je het had voorgesteld?

Vond je het leuk, ook al waren er verrassende, onverwachte wendingen in het verhaal die je helemaal niet gedacht had?

Was je teleurgesteld? Verliep de verhaallijn niet zoals in je gedachten? Hoe had jij het dan gedacht?

Hoe zou jij het verhaal laten verlopen/eindigen? Kortom, wat zou je anders gedaan hebben?

Of vond je het boek maar 'zozo' (= neutrale of niet echt een uitgesproken mening)?

Heb je het boek in stapjes gelezen? (zie extra tip bij het item 'vooraf')

Had je bij het beluisteren een andere voorstelling gemaakt dan de prenten die je later bekeek in het boek? Werden je verwachtingen ingelost of was je juist teleurgesteld? Kan je ook aangeven waarom? Speelde het verhaal als een film in je hoofd bij het beluisteren van het verhaal? Wat vond je van de liedjes, de muziek? Kwam je hierdoor in de piratensfeer of niet? Waardoor wel/niet?

Bij de auteursinfo vertelt Koen: 'Filmmuziek vind ik geweldig. Van daaruit groeide mijn smaak voor componeren. Componeren is wat je in je hoofd hoort mooi laten klinken voor anderen. Best wel moeilijk. Want hoe schrijf je de prachtige muziek die je in je hoofd hoort zo neer dat het even mooi klinkt als je gedroomd had.'

Kan je dit beamen of niet? Is Koen in zijn opzet geslaagd voor dit verhaal?

M.a.w. had dit verhaal je beter zonder CD gesmaakt of bood de CD een meerwaarde? Kan je dit ook uitleggen, elementen aanhalen om je mening te staven?

Zou jij het boek ontleend hebben in de bibliotheek indien het niet op de KJV-lijst stond?

Indien ja, OK, je hebt het nu gelezen. Tevreden?

Indien neen, ben je dan toch tevreden dat je het gelezen hebt? Ga je dit nog eens uitproberen, een boek lezen dat niet meteen een 'dit moet ik lezen'-effect heeft, een boek waaraan je twijfelt? Vertel eens.

Zou jij je vrienden, klasgenoten, familie dit boek nu aanbevelen? Wat ga je dan vertellen om dit boek bij hen te promoten? Wat sprak je het meest aan, wat is de grootste troef van dit boek?

Meer lezen?

★ Om zelf te lezen of laat je voorlezen...

Allesboek over piraten, Van Gog M., Kluitman

Dagboek van Thomas Piraat, Platt R., ill. Ridell C., Gottmer

De reeks van *De fantastische avonturen van Kapitein Cacao*, Bel M. de, ill. Vantieghem B., Standaard uitgeverij/Manteau

Grote kleine kapitein, Biegel P., Lemniscaat (verschijnt pas dit najaar '07)

De gruwelijke gemene piraten en hun schat, Hamilton R., ill. Hearn S., Gottmer

Handboek voor piraten, Taplin S., Kluitman

Mijn eerste boek over piraten, Harward B., Gottmer

Piratologie: het scheepsjournaal van kapitein William H. Lubber, Steer D. A., Van Goor

De reeks van *Sammie Stokvis*, Verleyen K., ill. Bosschaert J., Davidsfonds/Infodok

De tanden van kapitein Kraai, Colfer E., Pimento

★ Kinderen kunnen ook **leestips uitwisselen**. Wat kinderen leuk vinden aan een boek en wat én hoe ze hierover vertellen aan elkaar, werkt soms veel promotender dan wat wij als volwassenen allemaal inbrengen.

Je kan als begeleider misschien een voorgedrukt leeslijstje met extra leestips meegeven, maar belangrijk is dan dat je zeker nog plaats voorziet om eventueel aan te vullen met de tips die de kinderen uitwisselen.

Dit is mijn huis, zei het water – Bouke en Daniël Billiet / ill. Heide Boonen
Groep 3
(door Els Debuyck)

Auteursinfo

Daniël Billiet (17-04-1950) debuteerde als auteur in 1986.

Hij was leraar voordat hij voltijds poëzie ging schrijven en promoten. Oorspronkelijk schreef hij gedichten voor volwassenen, later voor jongeren.

Men typeert hem als iemand die een origineel taalgebruik hanteert; er staat meer dan er staat.

Naast poëzie schreef hij ook al enkele jeugdboeken. In 1992 bekroonde de Kinder- en jeugdjury Limburg zijn boek *De steensnoepers*.

Hij omschrijft zichzelf als auteur, dichter, reiziger in de taal en daarbuiten...

Meer info: www.villakakelbont.be

(Over *Bouke Billiet* is nog geen informatie te vinden.)

Heide Boonen (13-12-1966) is auteur/illustrator. Ze studeerde animatiefilm aan de Koninklijke Academie voor Schone Kunsten in Gent. Ze werkt als vormgeefster voor de Standaard, werkt in opdracht als copywriter en maakt af en toe een tekening...

Heide dacht dat schrijven niet voor haar weggelegd was, maar toen enkele verhalen zich in haar hoofd opdrongen, kwamen daar toch boeken van. In haar boeken gaat het vooral om gevoelens. Ze weet moeilijke onderwerpen poëtisch te verwoorden, waardoor haar verhalen wat mysterieus droevig zijn en de lezer aan het denken zetten. Ooit zei ze : “Zoals een schilder portretten maakt met verf, maak ik er met woorden.”

Voor *Duivelshanden* werd ze bekroond met een Boekenleeuw.

Meer info: www.villakakelbont.be, www.queridokind.nl

Vooraf

Vraag aan de lezers om mooie zinnen uit het boek op te schrijven. (zie ook het leesverslag)

Bespreken van het boek

* de inhoud, de stijl, de structuur, de illustraties

Dit boek vraagt enige *voeling* van kinderen om tussen de regels te kunnen lezen.

Ik vind het zeker de moeite waard om de kinderen hierop te wijzen en de denkoefeningen aan te gaan. Dat kan b.v. door de inhoud te reconstrueren.

Op die manier kom je ook te weten wat ze wel/niet begrepen hebben of krijg je zicht op hoe de lezers bepaalde gebeurtenissen interpreteren. Ieders mening is goed en waardevol. Leg daar zeker de nadruk op.

Doordat je als lezer zelf veel dingen ‘in te vullen’ hebt, kan je – door hier verder op in te gaan – komen tot een boeiend gesprek.

– Je kan dit b.v. doen aan de hand van enkele **richtvragen**.

Waarover gaat het boek?

Wie komen voor in het boek?

Wie is de hoofdpersoon?

Wat is het probleem van de hoofdpersoon?

Is er iemand die hem zijn probleem helpt oplossen? ...

Het boek bestaat uit korte hoofdstukken. Helpt dit om het verhaal vlot te kunnen lezen?

Geven het verhaal en de personages voldoende sleutels om het verhaal te begrijpen?

Kan je je als lezer inleven?

De stijl in het boek is poëtisch. Wie van jullie noteerde een mooie zin? (cfr. vooropdracht)

Werkt het verhaal in deze stijl? Ken je andere verhalen in deze stijl?

Heb je dit boek graag gelezen of vond je het moeilijk/onduidelijk? Vertel...

Wat vind je van de titel? Zou jij een andere titel kiezen? Welke?

Wat vind je van de illustraties? Passen ze bij het verhaal? Merkte je de verbondenheid tussen Lize en Joris op in de illustraties?

- Je kan daarnaast ook **kaartjes** maken met een woord, een zin, een stukje tekst. Deel de kaartjes (in chronologische volgorde) uit, geef ze door...

Wie wil, mag voorlezen, iets vertellen of een vraag stellen. (Wat betekent dit woord, deze zin, dit fragment?) Als begeleider mag je de kinderen natuurlijk op weg helpen.

Je hoeft niet alles uitvoerig te bespreken. De lezers zullen zelf wel aangeven waar ze dieper op in willen gaan.

p.8 ...dit huis hoort bij de tuin en de tuin hoort bij de vijver en in de vijver woont Lize.

p.9 "Zelf gegraven, dat zal wel. We hebben hem samen gegraven!" Lize klonk verontwaardigd...

Sta zeker stil bij de gesprekken tussen Joris en Lize in dit boekje.

Wat is daar de bedoeling van, denk je?

p.14 Het was gewoon een leeg huis en dat zou het blijven. Ook met al zijn strips en kleren en bed en speelgoed erin zou het maar een vreemd huis vol spullen zijn.

p.16 hoofdstuk 5 (*een droom*)

p.20 "RUSTIG!" deed Lize nog eens.

"Ik heb altijd geweten dat je gek was."

"Alleen in mijn hoofd."

p.22-25 overgang van hoofdstuk 8 naar hoofdstuk 9

In beide hoofdstukken worden herinneringen opgehaald. In hoofdstuk 8 is Joris of de verteller aan het woord en vanaf hoofdstuk 9 gaat dit over in een dialoog tussen Joris en zijn beste vriend Tom. Hebben de kinderen dit begrepen? Vinden ze die overgang moeilijk of niet?

p.25 "Ik weet niet eens waarom ze willen verhuizen. Er is hier toch niks om van weg te lopen."

p.26 "Zeg, laat me eens een beetje met rust," zei hij even later, terwijl hij zijn handen aan het gras afwreef.

"Dat gaat niet, hoor. Ik ben je grote zus."

"Een kwartiertje groter, het is nogal de moeite."

p.29-30 hoofdstuk 11, waarin Joris weigert te verhuizen en alles terug uit de dozen haalt.

Waarom wil Joris niet weg?

p.34 "Nu hadden ze twee huizen. Een halfleeg en een halfvol."

p.35 "Mama, hoe moet het nu met Lize?" tot en met p.36 "Zelfs al gaan we naar het eind van de wereld."

Hier probeert Joris voor het eerst aan mama te vertellen dat Lize in de vijver woont, maar hij slaagt daar niet in.

p.41-43 In dit deeltje graaft Joris een nieuwe vijver voor Lize. Vergelijk met reactie van papa. Ook hier probeert Joris aan papa te vertellen dat Lize in de vijver woont en moet meeverhuizen naar een nieuwe vijver. Ook hier vindt hij de juiste woorden niet.

Vraag aan de lezers: Zou je het zelf ook moeilijk vinden om hierover met je ouders te praten? Zou je hetzelfde doen als Joris? Zou je het anders doen? Vertel...

p.43 Lize, het lukt niet, dacht Joris die avond. Mama en papa begrijpen het niet. Ze zien je nog altijd even graag, maar ze denken dat je ver weg bent of zoiets. Ik weet ook niet wat ze met dood bedoelen.

p.46 "Lize," probeerde hij, "je moet mee. Zonder jou kan ik ook niet verhuizen. Mama heeft bij het inpakken niet goed opgelet, het spook van de gang woont nu achter het behang in mijn nieuwe kamer. Stel je voor dat ik 's nachts niet kan slapen en jij bent er niet, wat moet ik dan?" Hierbij kan je zeker ook aangeven hoe op deze manier omgaan met Lize, troost biedt aan Joris (cfr. de kracht van gedachten/verbeelding).

p.48-50 hoofdstuk 19 – Hier hebben Bram en Joris en Tom het over geheimen. Het loont de moeite om naar aanleiding van dit hoofdstuk over geheimen te praten. Het respect dat de drie jongens opbrengen voor elkanders geheim(en), kan je zeker benadrukken.

p.51 hoofdstuk 20 – Wat komen de kinderen te weten in dit hoofdstuk?

Is Lize verdronken?

Hoe probeert Joris Lize mee te verhuizen?

Wat denk je van de zin: "Lize wilde nog altijd niks zeggen."

p.54 spook – chocolade

p.57 In dit laatste hoofdstuk is Lize vanzelf verhuisd.

Wat vinden de kinderen van dit einde?

Wat betekent dit volgens hen?

Vinden ze het raar dat Joris in gedachten nog zo vaak met zijn zus bezig is, met haar praat?

Denken ze dat dit helpt om het verlies een plaats te geven...

- Je kan het prentenboek *Zoals vroeger* van Pili Mandelbaum voorlezen.

De hoopvolle boodschap in dit boek kan troost bieden aan jong en oud.

- In het najaar van 1997 werd - ter nagedachtenis aan zijn kleinkind Runeke - *In de donkerste dagen* van Willem Vermandere uitgebracht. Hij schrijft op de cd-hoes: "Omdat er in de wereld en in ons vaderland zoveel onbegrijpelijke dingen gebeuren mogen we zingen van 'Kyrie eleison', ook een litanie voor Runeke die ons, in heel donkere dagen zo pijnlijk maar vredevol verliet. Dochter-moeder Els tekende dit hoesje vol geloof hoop en liefde en neef Jan Vermandere verzorgde de lay-out. Een oud vergeten kerstgedichtje van Djoos Utendaole, dertig jaar geleden op muziek gezet, mag er ook bij. Ook nog vier muziekskes, misschien wat weemoedig, maar het helpt. Wees maar niet bang om mee te zingen, haal uw oude klarinet uit de kast en blaas gerust mee. Voel hoe het verdriet verzacht, kijk hoe het licht herboren wordt."

Verzamel wat boeken en gedichten over sterven, over het sterven van een kind,... Leg de boeken in het rond, hang de gedichten uit. Laat de jongeren rondneuzen en leg ondertussen *een muziekske* op.

Neem achteraf kopieën van gedichten die de jongeren aanspreken en geef dit mee.

over **Ik vind...**

Beste begeleider, als je praat over boeken, laat de lezers altijd beginnen met **Ik vind** dit boek ... en nooit met: Het is een ... boek.

Wie met **Ik vind...** begint, toont meteen ook respect voor de mening van de ander.

De wonderbaarlijke reis van Edward Tulane – Kate Dicamillo / ill. Bagram Ibatoulline

Groep 3

(door Ilse Trimborn)

Auteursinfo

De Amerikaanse Kate Dicamillo (°1964) werkte gedurende een tijd in een boekhandel met tweedehands kinderboeken, voor ze zich aan het schrijven waagde. In het Nederlands zijn volgende boeken van haar verschenen: *Op de rug van de tijger*, *De zomer van Winn-Dixie*, *Despereaux: of het verhaal van een muis, een prinses, een schoteltje* en *De wonderbaarlijke reis van Edward Tulane*. Naast diverse internationale prijzen won zij in het Nederlandse taalgebied een Zilveren Griffel voor *Edward Tulane*.

Bagram Ibatoulline is een illustrator van Russische afkomst. Hij illustreerde o.a. *Hanna in de tijd van de tulpen*. Zijn tekeningen liggen in de stijl van Rembrandt.

Kort samengevat

Er was eens... een porseleinen konijn met een hart zo koud als het porselein waaruit hij gemaakt was. Edward Tulane, want zo heette het konijn, vond het doodgewoon dat hij het lievelingsknuffeldier was van het meisje Abilene. Hij hield alleen maar van zichzelf. Zijn vertrouwde leventje verandert echter als hij overboord valt tijdens de boottocht naar Londen. Een hoop ontmoetingen en avonturen staan hem te wachten... Zal Edward Abilene ooit nog zien? Zal hij leren wat echte liefde is?

Stijl en vormkenmerken

De wonderbaarlijke reis... is heel klassiek van opbouw. Het verhaal begint met een korte situatieschets en de karaktertekening van Edward, daarna volgt er een reeks gebeurtenissen die uiteindelijk leiden tot een happy end.

Opvallend: Wie iets van literatuurgeschiedenis kent, kan de overeenkomsten met het werk van Charles Dickens niet ontgaan zijn – meer bepaald *A Christmas Carol*, het verhaal over de hardvochtige Scrooge die uiteindelijk toch zijn hart laat spreken.

De wonderbaarlijke reis... is een verhaal met een duidelijke moraal, een triest sterfgeval, het ontbreken van mededogen en inlevingsvermogen door sommige volwassenen (bijvoorbeeld Lolly, de treinbewaker, de vader van Bryce en Sarah Ruth, de poppenmaker)... Het zijn onderwerpen en thema's die Dickens ook in zijn boeken verwerkte en die de tijdsgeest perfect weergaven. Reik de kinderen dus enkele werken van Dickens aan als ze van dit boek genoten, zoals *Oliver Twist* en *A Christmas Carol*, waarin Scrooge ook een figuur is zonder hart, net zoals Edward Tulane in het begin van het verhaal. Indien er tijd voor is, toon dan de gelijkenissen tussen dit verhaal en het verhaal van Edward Tulane. Opvallende overeenkomsten zijn de hardvochtigheid van Scrooge, zijn verandering doorheen het verhaal en het zieke kind.

Het verhaal speelt zich af in Amerika; nergens blijkt wanneer het zich afspeelt. Gezien de stijl van de tekeningen en de beschrijvingen lijkt het verhaal zich in de eerste helft van de twintigste eeuw af te spelen.

Thema

Je kan pas liefde ontvangen en ervaren als je zelf onvoorwaardelijk liefde kan geven.

Pellegrina, de grootmoeder van Abilene vindt Edward maar arrogant. Dat blijkt uit het sprookje dat ze aan Abilene vertelt (p. 24 e.v.):

‘Er was eens een prinses die erg mooi was. (...) Maar maakte het iets uit dat ze mooi was? Nee. Helemaal niets.’

‘Waarom maakte het niets uit?’ vroeg Abilene.

‘Omdat,’ zei Pellegrina, ‘ze een prinses was die van niemand hield, die niets om liefde gaf, ook al waren er velen die haar liefhadden.’

Toen zweeg Pellegrina en keek Edward strak aan.

Personages die Edward ontmoet doorheen het verhaal

We besteden hier bewust veel aandacht aan de personages en aldus aan het verloop van het verhaal, omdat aan de hand van de personages veel vragen gesteld kunnen worden. Het laat toe om aan de kinderen te vragen hoe ze de reis van Edward ervaren hebben en hoe ze de verschillende karakters vinden.

- Edward Tulane: het porseleinen konijn dat doorheen de tijd leert om zijn hart te laten spreken.

- Abilene: een meisje van 10 jaar oud in het begin van het verhaal, verhuist met haar ouders naar Londen. Zij houdt zielsveel van Edward.

- Pellegrina: de grootmoeder van Abilene

- Lawrence en Nellie: de oude visser en zijn vrouw die Edward vinden en hem Susanna noemen. Bij hen voelt Edward voor het eerst zijn hart spreken (p.56)

- Bull de landloper en Lucy, zijn hond: Lucy vindt Edward op de vuilnisbelt nadat hij is weggesmeten door Lolly, de dochter van het oude koppel. De zwerver noemt hem Malone. Na zeven jaren samen wordt Edward door een treinbewaker van de zwerver gescheiden.

- Bryce en zijn zusje Sarah Ruth: Bryce redt hem van een leven als vogelverschrikker en geeft hem aan zijn zieke zusje. Ze noemen hem Jangles. Sarah Ruth zal echter overlijden en Bryce vertrekt met Jangles naar Memphis.

- Lucius de poppenmaker: herstelt Edward. In de poppenwinkel zal hij gevonden worden door de volwassen Abilene, die hem koopt voor haar dochttertje Maggie.

Mogelijke vragen

- Begin steeds met een rondvraag, waarin aan de kinderen kort gevraagd wordt of ze het boek al dan niet graag gelezen hebben en waarom. Dat levert vaak al genoeg besprekingspunten op.

Lees daarna het stukje aan het begin voor en vraag of de kinderen een idee hebben waarom de auteur dit in het boek heeft gezet:

Het hart breekt en breekt
En breekt een leven lang.
Door het diepste donker
moet je gaan,
zonder je om te draaien.

- De tekeningen verdienen ook de nodige aandacht. Passen ze bij het verhaal? Wat vertellen ze? Zijn ze ouderwets? Zeggen ze iets over de tijd waarin het verhaal zich afspeelt?

Lees ook de laatste zin voor: ‘Er was eens, en o wat een verrukkelijk eens, een konijn dat de weg terugvond naar huis.’ Wat vinden de kinderen van dit einde?

- Eventuele andere vragen:

- Wat vind je van Edward Tulane? Hoe verandert hij gedurende het verhaal? Welke eigenschappen heeft hij?

- Bij wie denk je dat hij het gelukkigst is?

- Hoe leert hij wat liefde is?

- Wat is de meest trieste gebeurtenis in het boek?

Grote kans dat dit het overlijden van de kleine Sarah Ruth is. Dit is waarschijnlijk een gebeurtenis in het verhaal die vele kinderen heeft aangegrepen en verdient het dus ook om even bij stil te staan. Hoe leven de twee kinderen en hun vader? Welke ziekte zou Sarah Ruth hebben?

- Waarom zou Abilene van Edward houden?

- Snap je dat dit boek al diverse prijzen kreeg?

- Heb je al ander werk van Kate Dicamillo gelezen?

Een griezelmeisje - Edward van de Vendel / ill. Isabelle Vandenaabeele
Groep 3
(door Pieter Vervloet)

Auteursinfo

Edward van de Vendel (1964) schreef al tijdens zijn middelbare-schooljaren teksten voor cabaret en liedjes. Eerst publiceerde hij in de jeugdbijlage van Vrij Nederland, maar in 1996 verschijnt zijn eerste dichtbundel, *Betrap me*, bij Querido. Twee jaar later komt *Bijna alle sleutels* uit. In 1999 verschijnt zijn eerste jeugdroman, *De dagen van de bluegrassliefde*, die wordt bekroond met een Gouden Zoen. Sinds 2001 is hij voltijds schrijver. Zowel in zijn poëzie als in zijn jeugdromans komen thema's voor als jezelf zoeken, groeipijnen en je van jezelf en je omgeving bewust worden. Van de Vendel is zeer productief en sleepte al veel prijzen in de wacht: de Woutertje Pieterse Prijs, Gouden Zoenen, Zilveren Griffels, Vlag en Wimpels.

(bron: www.villakakelbont.be / eigen website: www.edwardvandevendel.com)

Isabelle Vandenaabeele (1972) studeerde zeven jaar aan het Sint-Lucas Instituut in Gent: eerst Grafische vormgeving en daarna Grafiek. Dat laatste blijkt uit haar voorkeur voor het grafische werk: lithografie, houtsneden en etsen. Haar stijl doet soms een beetje denken aan de grote kleurvlakken en lijnen van Gerda Dendooven en Goele Dewanckel. Ze kiest veeleer voor eenvoud dan voor detail.

(bron: www.villakakelbont.be)

Kort samengevat

Louise vindt dat haar leven dodelijk saai geworden is. Vroeger was ze een griezelmeisje, dat alles durfde en van enge jongens, zoals Rotboy, hield. Maar nu is ze zielig geworden, stil en alleen. Louise wil nog één keertje griezelen en rept zich naar het Huuverbos, de beste plek voor griezelavonturen. Als ze wordt aangevallen door een wolf, komt Rotboy haar redden en voert hij haar mee naar zijn slot. Wanneer Rotboy even verdwijnt – hij zegt nog ‘nergens aankomen’ maar daar luistert Louise niet meer naar – ontdekt Louise het geheim van Rotboy: de kopjes. Ze kan op het nippertje ontsnappen op Rotboys paard. Bij het uitrijden van het bos vindt ze een vleesetend plantje en besluit daar toch nog even mee terug naar Rotboy te gaan...

De basis voor dit verhaal is de Blauwbaard-legende, het verhaal van de rijke man met de blauwe baard die zijn nieuwe jonge bruid alle sleutels van het slot geeft, maar ook het verbod om dat ene kleine kamertje te betreden. Wanneer ze toch te nieuwsgierig is en het kamertje binnengaat, ziet ze daar de lichamen van Blauwbaards eerdere bruiden. Blauwbaard ontdekt de ongehoorzaamheid en wil zijn vrouw vermoorden, maar deze kan net genoeg tijd winnen om gered te worden door haar broers. Blauwbaard sterft, zijn jonge weduwe erft alles en leeft nog zeer lang en zeer gelukkig.

Ideeën voor verwerking

* Inhoud: laat de kinderen het verhaal kort hervertellen, eventueel aan de hand van de illustraties.

* Sta even stil bij de toch wel bijzondere illustraties. Voorzie een reeks fiches met daarop adjectieven waarmee je illustraties zou kunnen karakteriseren: lief / angstaanjagend / schattig / zacht / hard / sprookjesachtig / raadselachtig / heel normaal / grimmig / licht / donker / luchtig / kleurig / vrolijk / romantisch / springerig / strak / grappig / hedendaags / ouderwets / tijdloos / braaf / wild / speels / ... Geef de stapel aan de kinderen. Leg *Een griezelmeisje* open op tafel met daarnaast ook een ander geïllustreerd boek van de KJV-lijst dat ze al lezen en bespreken, bijvoorbeeld *Papa is weg* of *De*

wonderbaarlijke reis van Edward Tulane. Geef de opdracht om elke fiche bij het boek te leggen waarvan de illustraties het best door de fiche gekarakteriseerd worden. Voorzie ook een “vuilnisbakje” voor de fiches die volgens de kinderen echt bij geen van beide boeken passen.

Heb je een grote groep kinderen, dan zorg je wellicht beter voor twee of drie identieke stapels fiches om de kinderen in kleinere groepjes te laten sorteren. Het kan dan interessant zijn om de resultaten te vergelijken, te kijken welke termen alle groepjes met *Een griezelmeisje* associeerden.

Vraag ook welke illustratie uit het boek het meest aansprak en of illustraties in de stijl van *Een griezelmeisje* ook zouden passen in *Papa is weg* of in *De wonderbaarlijke reis van Edward Tulane*. Waarom?

* Aan de hand van een stellingenspel kan op één en ander dieper ingegaan worden.

Verwoordt als begeleider een stelling en laat de kinderen elk voor zich aangeven of ze het al dan niet met de stelling eens zijn. Ze kunnen dit aangeven door op een specifieke plaats in het lokaal te gaan staan (één kant is “akkoord”, één kant is “niet akkoord”, een hoekje ergens is “euh, ik weet het niet”). Heb je liever geen geloop tijdens je bijeenkomst, geef elk kind dan 3 papiertjes om zijn mening mee aan te geven, bijvoorbeeld een groen voor “akkoord”, een rood voor “niet akkoord” en een wit voor “euh, ik weet het niet.” Maak ruimte voor het waarom van de keuzes van de kinderen. Je kan na een stelling aan enkele kinderen vragen om hun mening te verklaren en doordat je steeds duidelijk kan zien wie akkoord gaat en wie niet, kan je ook makkelijk kinderen op elkaar laten reageren.

Voorbeelden van stellingen:

-Ik vind *Een griezelmeisje* een goed boek.

-Ik vind *Een griezelmeisje* een spannend boek.

-Ik vind deze tekeningen heel mooi.

-*Een griezelmeisje* is eigenlijk een boek voor jongens.

-*Een griezelmeisje* is eigenlijk een boek voor meisjes.

-Ik denk dat Louise op het einde van het verhaal Rotboy doodmaakt.

-Ik vond het verhaal moeilijk te begrijpen.

-*Een griezelmeisje* is een prentenboek.

-*Een griezelmeisje* is een leesboek.

-Ik vind dat *Een griezelmeisje* te dun is, te veel prenten heeft en te weinig tekst heeft voor iemand van negen jaar.

-Ik ken iemand aan wie ik het boek wil aanraden.

-Ik vind *Een griezelmeisje* een goed boek. (Is er iemand van mening veranderd?)

-Ik ken andere verhalen die op dit verhaal lijken.

* Noemt iemand bij die laatste stelling het Blauwbaard-verhaal? Indien niet, kan je nu zelf expliciet de verwantschap met Blauwbaard aanhalen en eventueel het verhaal kort vertellen. Er zijn wel meer verhalen die lijken op deze Blauwbaard-legende; ook het lied over Heer Halewijn, dat in gepaarde Middelnederlandse verzen overgeleverd is. Het lijkt mij interessant dit eens (of gedeeltelijk) voor te lezen, eventueel met enkele zeer eenvoudige aanwijs-illustraties als steun. De tekst – Heer Halewijn zong een liedekyn, / Al wie dat hoorde wou by hem zyn. – kan je vinden achteraan in de Halewijn-hervertelling van Agave Kruijssen of online op www.literatuurgeschiedenis.nl (onder “teksten”).

* Kunnen de kinderen (samen of in kleine groepjes) zelf creatief het verhaal van Louise en Rotboy uit *Een griezelmeisje* in een versvorm met gepaard rijm gieten? In een versvorm die lijkt op die van het Halewijn-verhaal? Misschien lijkt dit moeilijker dan het eigenlijk is, want zijn verhalende Middelnederlandse verzen eigenlijk geen raptaksten? Als het zonder extra steun niet lukt, kan je als begeleider een aantal sleutelmomenten opgeven die op vers gezet moeten worden of enkele aanzetten of halve regels aanreiken. Of geef enthousiastelingen wat meer tijd en laat ze tegen de volgende bijeenkomst een nieuwe versie schrijven die ze dan kunnen voordragen.

Een voorbeeld van een korte bewerking:

Louisa griezelt in 't Huuverbos,
Hap, een wolf, is zij de klos?

Nee Rotboy redt haar met een mes,
Hij neemt haar mee als zijn prinses.

In zijn slot laat hij haar staan,
Blijf jij maar hier, kom nergens aan.

Maar staan blijven dat is niet fijn,
En zo ontdekt zij zijn geheim.

In een kamer, 'k maak geen gropjes,
Verzamelt Rotboy meisjeskopjes.

Genoeg gegriezeld en nu héél vlug,
Op Rotboys paard naar huis terug.

Meer lezen

Sprookjes van moeder de gans - Charles Perrault: het sprookje van Blauwbaard zit in deze verzameling *Héél lang geleden*: bundel sprookjes door verschillende auteurs herverteld. Karel Verleyen herschreef het verhaal van Blauwbaard, met illustraties van Sabien Clement. Uitgegeven door Lannoo, 2002.

Rood rood roodkapje - Edward van de Vendel & Isabelle Vandenabeele: dezelfde auteur, dezelfde illustrator, hetzelfde concept, dezelfde stijl, maar een bekender uitgangsverhaal

Zwart als inkt - Wim Hofman: duistere bewerking van het verhaal van Sneeuwwitje

De wonderlijke reis van Roosje Rood - Gerda Dendooven: absurde en vrolijke aaneenschakeling van sprookjesfiguren en sprookjesthema's, met eigenzinnige illustraties.

Halewijn - Agave Kruijssen: hervertelling van het Halewijn-verhaal voor kinderen

Elegast - Agave Kruijssen: nog een hervertelling van een verhaal uit een ver verleden, met name *Karel ende Elegast*. Kruijssen maakte een hele reeks hervertellingen.

Gijsbrecht - Edward van de Vendel: hervertelling van Vondel's *Gysbreght van Aemstel*

Mijn schaduw en ik - Pieter van Oudheusden & Isabelle Vandenabeele: dezelfde illustrator, maar opvallend ander kleurgebruik

Van de jongen die een eikenhouten stoeltje at - Edward van de Vedel & Gerda Dendooven: zelfde auteur, andere succesillustrator

Wat ik vergat - Edward van de Vendel: zelfde auteur

Ik verveel me nooit - Pieter van Oudheusden & Goele Dewanckel: nog een groot prentenboek dat ook 10-jarigen kan aanspreken

Zeven kleuren bitter - Pieter van Oudheusden & Goele Dewanckel: nog een groot prentenboek dat ook 10-jarigen kan aanspreken

Het geheim van villa Argo – Ulysses Moore

Groep 3

(door Caroline Verbruggen)

Auteursinfo

Ulysses Moore is het pseudoniem van Pierdomenico Baccalario (geboren in Acqui Terme, maart 1974) is een Italiaanse auteur van avonturenverhalen voor kinderen.

In 1998 won hij de prijs "Il batello a vapore" (de stoomboot) voor de roman *La strada del guerriero* (de weg van de krijger, de oorlogvoerder). Hij heeft vele boeken gepubliceerd, vertaald in meer dan 18 talen. Hij is journalist en scenarist en werkt samen met de Scuola (school) normale superiore.

Kort samengevat

Killmore Cove in Cornwall, Engeland. Jason en Julia zijn net met hun ouders vanuit Londen verhuisd naar Villa Argo, een prachtig groot landhuis boven op een klip aan de zee. Nestor is er de tuinier die weinig zegt maar heel veel lijkt te weten over het huis... De kinderen zijn dol op avontuur en zijn dan ook heel blij met een villa vol mysteries en afgesloten deuren.

Op een avond wanneer hun ouders voor een paar dagen naar Londen zijn, gaan Jason, Julia en hun vriend Rick op onderzoek. Achter een grote kast ontdekken ze een deur die ze, hoe hard ze ook proberen, niet open krijgen. De deur heeft vier sloten... Waar zijn de sleutels? Het lijkt een onoplosbaar probleem. Maar toch willen Jason, Julia en Rick de deur open maken... tot elke prijs...

Zo begint een avontuurlijke schattenjacht via geheime gangen, valdeuren en raadsels naar een magische grot diep in de rotsen... Daar wacht hen een verrassing!

Het geheim van Villa Argo is het eerste deel van een reeks superspannende en meeslepende boeken over de avonturen van Jason, Julia en Rick. Dankzij hun moed en inzet slagen zij erin het geheim van Villa Argo te ontdekken. Maar dan begint pas echt het avontuur... Een verhaal vol spanning, mysterie, vriendschap, verrassingen...

Suggesties

Maak vier kaartjes met telkens één woord op: spanning, angst, slim gehandeld, mysterieus.

Bij elk woord vertellen de kinderen een passende situatie (passage) uit het boek. Zo ervaren ze dat spanning/angst/... niet voor iedereen hetzelfde is

Leuk is ook om hen zelf een tekst in geheimschrift te laten maken en de andere het te laten oplossen.

★ **Het dambord.** (telkens verticaal beginnen)

	1	2	3	4	5
1	A	B	C	D	E
2	F	G	H	I	J
3	K	L	M	N	O
4	P	Q	R	S	T
5	U	V	W	X	Z

Voorbeeld: 14 11 13 _ 41 51 _ 14 51 43 (pak de pen)

★ Letters voor letters of het Caesar alfabet

Elke letter van je bericht wordt vervangen door de letter die drie plaatsen verderop in het alfabet staat.
A = D; B = E

Lafcadio, de leeuw die terugshoot – Shel Silverstein

Groep 3

(door Wieneke Coupé)

Auteursinfo

Shel Silverstein (25 september 1930– 10 mei 1999) was een Amerikaanse dichter, songwriter, muzikant en ook de auteur van enkele kinderboeken. Zijn volledig naam is Sheldon Allan Silverstein, maar in zijn boeken voor kinderen profileert hij zich als ‘oom Shelby’, die een verhaal gaat vertellen. (Er is ook een website aan hem en zijn kinderboeken gewijd: <http://www.shelsilverstein.com/>) Het boek *The lion who shot back* is al voor het eerst uitgegeven in 1963 en is zowel geschreven als getekend door Silverstein.

Het boek is vertaald als *Lafcadio, de leeuw die terugshoot* door Kader Abdolah samen met zijn dochter, Bahar Abdolah. Kader Abdolah is een pseudoniem van Hossein Sadgadi Ghaemuraghami Farahani. Kader en Abdolah waren twee vrienden van de Iraniër die het studentenverzet tegen de sjah niet overleefd hebben. Door zijn politieke activiteiten moest hij in 1985 uit Iran vluchten. Zo kwam hij als politiek vluchteling in Nederland terecht. De Nederlandse taal leerde hij zichzelf onder meer aan de hand van kinderboeken van Annie M.G. Schmidt. Sinds 1993 schrijft hij ook zelf verhalen in het Nederlands. Als schrijver is hij bekend van romans voor volwassenen zoals *Spijkerschrift*, *Het huis van de moskee* en van zijn wekelijkse column in ‘De Volkskrant’ onder een ander pseudoniem, Mirza.

Kort Samengevat

Lafcadio is een jonge leeuw die samen met heel veel andere leeuwen in de jungle woont. Op een dag komen er jagers. Alle leeuwen lopen heel snel weg, behalve Lafcadio. Hij vindt ‘jager’ zo’n mooi woord en is daarom nieuwsgierig naar wat dat nu juist is. Aangezien de jager met het rode petje de leeuw wil doodschieten, kan Lafcadio niet anders dan hem opeten. Het geweer en de kogels bewaart hij als souvenir. Door veel te oefenen wordt hij de beste schutter van de wereld. Op een dag ontmoet hij een circusdirecteur die hem, met allerlei ‘marshmellowbeloftes’ (een huis, een matras, een pak, een douche... van marshmallows) meelokt naar de stad om op te treden in zijn circus. Daar leert hij zich al snel gedragen als een mens: hij draagt een pak, gaat naar de kapper, slaapt in een bed, zet handtekeningen, golft, tennist en schildert. Maar na een tijd begint zijn leven als rijke beroemdheid hem te vervelen. Hij wordt eenzaam en verdrietig. Als afleiding gaat hij mee op safari naar Afrika om te jagen. Daar ontmoet hij enkele van zijn oude vrienden en beseft hij dat hij eigenlijk nergens echt bij hoort: hij is geen echte mens, maar ook geen echte leeuw meer...

Stijl en vormkenmerken

Het boek is opgesteld alsof ‘oom Shelby’ aan een groep kinderen een van zijn avonturen vertelt. Dat zorgt af en toe voor grappige effecten aangezien ‘oom Shelby’ tijdens het vertellen het niet kan laten om er af en toe wat commentaar tussen te gooien. Langs de andere kant raak je, als lezer, door die vertelstijl gemakkelijker betrokken in het verhaal, omdat je echt aangesproken wordt. De spreektaal maakt het verhaal vlot leesbaar. De illustraties versterken dat komische effect en hoewel ze vrij eenvoudig zijn, dragen ze echt iets bij aan de tekst.

Thema

In eerste instantie lijkt *Lafcadio, de leeuw die terugshoot* een eenvoudig kinderboek. Maar het onderliggende thema draait eigenlijk rond een ‘identiteitscrisis’. Lafcadio laat, om beroemd te worden, de identiteit van een leeuw los, om meer als mens te gaan leven. Uiteindelijk blijkt de moraal van het

verhaal te zijn dat hij zich in geen van beide werelden nog thuis voelt. Door al het succes is hij eigenlijk zichzelf kwijtgeraakt. Dat lijkt misschien een beetje ver van het bed van kinderen, maar je kan dat thema eenvoudig terugbrengen tot iets als: 'Blijf jezelf, zo zal je je het beste voelen'.

Opdracht

- Een absolute must wanneer je met een kfv-groepje samenkomt om over dit boek te praten, is een grote zak marshmallows.

- Wie van de juryleden kan het beste een leeuw uitbeelden? Natuurlijk mag het geluid dat Lafcadio maakt om mensen bang te maken daarbij niet ontbreken: Graugrrr

- Vinden ze Lafcadio een mooie naam? Wie kan er een andere naam verzinnen voor een leeuw?

- Hoe zouden de juryleden willen heten als ze beroemd waren? Ken je nog andere mensen die we ook met zo'n artiestennaam kennen, maar die in werkelijkheid anders heten?

- Wat vinden de juryleden van de tekeningen? Mooi? Of houden ze meer van tekeningen in kleur? Zijn er genoeg?

- Wie zou er graag zelf beroemd (en rijk) willen worden? Waarvan zouden alle mensen hem/haar dan kennen? (dansen, zingen, acteren, voetballen, baas van een land...?)

- Wat zouden de juryleden willen als ze alles konden kopen? Zouden ze ook een pak van marshmallows willen?

- Hoe eindigt het boek? Vinden ze het een positief of een negatief boek? Wat zou er verder nog kunnen gebeuren?

- Hoe denken ze dat oom Shelby eruit ziet? Er wordt niets over gezegd, maar je vormt je misschien sowieso een beeld van de personages uit een boek? Het kan leuk zijn om dat eens te tekenen: de eerste tekent het hoofd en de hals en vouwt dan het papier om zodat de volgende dat niet kan zien. De volgende tekent de romp met de armen en vouwt ook dat deeltje om. De laatste tekent de benen. Waarschijnlijk heb je als resultaat een grappige oom Shelby!

Papa is weg – Barbara Rottiers / ill. Tine Van Lent
Groep 3
(door Els Debuyck)

Auteursinfo

Barbara Rottiers werkt voor de radio en presenteert onder andere een programma over literatuur. *Prinses zoekt prins* is haar eerste boek. *Papa is weg* schreef ze in het kader van een sociaal-artiestiek project dat gerealiseerd werd in de gevangenis van Mechelen. Meer info hierover vind je achterin het boek.

Tine Van Lent houdt ervan om op een andere manier te illustreren. Een stukje keukenrol of aluminiumfolie krijgen in haar handen een ongewone betekenis.

Vooraf

Het lijkt me zinvol om even bij dit boek stil te staan met de groep, voor de kinderen het mee naar huis nemen.

Achteraan in het boek kom je te weten hoe het boek ontstond en wat de bedoeling ervan is.

Je kunt enkele moeilijke termen op voorhand uitleggen: detentie, gedetineerde, penitentiair beambte,...

Raad de kinderen aan om het boek ook door één van hun ouders te laten lezen. Op die manier hebben ze meteen een 'klankbord' bij de hand, mochten ze vragen hebben tijdens het lezen.

Ik zou zeker ook benadrukken dat de titel in dit geval even goed *Mama is weg* kon geweest zijn – kinderen mogen niet het gevoel krijgen dat enkel papa's in de gevangenis terecht komen.

Stijl en vormkenmerken

* Vraag de lezers wat ze vinden van de **illustraties**.

Passen ze bij de tekst?

Welke gevoelens drukken ze uit?

Welke illustratie raakte je het meest?

* In het boek laat de auteur Rodrigo zelf aan het woord.

Helpt dit om je beter in te leven?

Bespreken van het boek

(zie ook: een raamwerk van vragen uit **Vertel eens** van Aidan Chambers in de handleiding voor begeleiders op www.kjv.be)

* Enkele **basisvragen**

Wat vond je goed aan dit boek?

Wat was er moeilijk of onduidelijk?

Vind je het verhaal geloofwaardig?

Welk fragment vind je belangrijk?

Zijn er stukken die je overbodig vindt?

* Algemene **vragen**

Welk deel raakte jou het meest?

Welk moment is voor Rodrigo het moeilijkst, denk je?

Welk moment is voor Rodrigo's mama het moeilijkst, denk je?
Waarmee zou jij het het moeilijkst hebben?
Welke dingen troosten Rodrigo?
Is Rodrigo's vader een slecht mens, denk je?
Ken je nog boeken die dit thema beschrijven?
Rodrigo heeft contact met zijn papa door middel van bezoeken, brieven en telefoontjes.
Als je één vorm van contact zou mogen uitkiezen, wat zou dan je keuze zijn? En waarom?
Wat vinden jullie van papa's uitspraak: "Fantasie is het beste wat er is op de wereld."
Wat zou jij nog willen vragen aan Rodrigo of aan een gevangene?

Filosoferen

Hier is geen plaats voor anekdotes of persoonlijke ik-verhalen. Vraag de lezers om duidelijke argumenten. Alle antwoorden zijn juist. Iedereen is volledig vrij om deel te nemen aan de discussie of niet. (zie ook: info over filosoferen met kinderen in de handleiding voor begeleiders op www.kjv.be)

Probeer een rustige sfeer te creëren en herlees hoofdstuk 1 (Alleen in huis).
Welk gevoel heeft hier de bovenhand?

ANGST

Zijn er veel soorten angst?
Welke?
Worden alle mensen van hetzelfde angstig?
Waarom wel/niet?
Wat kan angst met mensen doen?
Bestaan er mensen die nooit bang zijn echt?
Bestaan er mensen die altijd bang zijn?
Gaat angst over?
Wat is het tegenovergestelde van angst?

Opdracht

* p.5 "Ooit" komt hij terug. Maar wanneer is dat, "ooit"?

Hier kan je de kinderen laten kennismaken met het gedichtje 'Straks' uit *Jij bent de liefste van Hans & Monique Hagen*, met illustraties van Marit Törnqvist (Querido).

Je kan de kinderen dit gedicht laten aanpassen naar OOIT.

Bij 'dan gaan we...' mag elk kind kiezen wat Rodrigo het liefst met zijn papa zou willen doen als hij terug thuis is. Ook het laatste zinnetje mogen ze zelf bedenken.

Bijvoorbeeld:

STRAKS

kom je nu
dat is meteen

kom je zo
dat duurt nog even

kom je straks
dan gaan we eten

maar hoe lang straks duurt
mag ik zelf weten

OOIT

kom je nu
dat is meteen

kom je zo
dat duurt nog even

kom je **ooit**
dan gaan we ...

maar hoe lang **ooit** duurt
.....

* Vraagstaartronde

In het boek stelt Rodrigo zich heel wat vragen. Je kan even stilstaan bij enkele van die vragen. Wie kan antwoorden?

- En als je mocht kiezen tussen je vader in de gevangenis of je vader ziek?
- Houdt Sinterklaas ook van kinderen met een vader/moeder in de gevangenis?
- Is misdaad erfelijk? Zit het in je bloed?
- ...

Als je kinderen in je groep hebt die graag schrijven (het loont altijd de moeite om daarnaar te vragen!) kan je hen aanmoedigen om een brief te schrijven naar Rodrigo als antwoord op één van de vragen.

Wie liever knutselt, kan een **collage** à la Tine Van Lent maken om uit te hangen.

Misschien kan je de brieven en knutselwerkjes uithangen in de bib.

over **Ik vind...**

Beste begeleider, als je praat over boeken, laat de lezers altijd beginnen met **Ik vind** dit boek ...
en nooit met: Het is een ... boek.

Wie met **Ik vind...** begint, toont meteen ook respect voor de mening van de ander.

Vlinders in je buik, brok in je keel – Annika Thor

Groep 3

(door Els Debuyck)

Auteursinfo

Annika Thor (°1950) is geboren in Zweden en groeide op in een joods gezin in Göteborg. Nu woont ze in Stockholm. Eerst werkte ze bij een bibliotheek en bij een culturele instelling. Daarna schreef ze als freelance journaliste in diverse kranten en tijdschriften over film, media en jongerencultuur. Ze schreef ook toneelstukken en filmscripts.

In 1996 verscheen haar eerste jeugdboek *Een eiland in zee*. Dat werd het eerste boek uit een reeks van vier over oorlogsvluchtelingen.

Vooraf

Rood hart, blauwe vlinder is het boek dat voorafgaat aan *Vlinders in je buik, brok in je keel*.

Misschien kan je eerst een stukje voorlezen uit het boek of erover vertellen.

Bespreken van het boek

(zie ook: een raamwerk van vragen uit *Vertel eens* van Aidan Chambers in de handleiding voor begeleiders op www.kjv.be)

*** Basisvragen**

- Wat vond je mooi aan dit boek?
- Waren er stukken die je vervelend vond? Welke?
- Waren er dingen die volgens jou niet klopten?
- Was de verhaallijn voorspelbaar?

*** Algemene vragen**

- Toen je de titel en de kaft zag, waarover dacht je dan dat het boek zou gaan?
- Heb je het voorafgaand boek ook gelezen? Zou je het willen lezen?
- Ken je nog andere boeken die hierop lijken?
- Was er iets in het boek dat je zelf ook al meemaakte?
- Ging je door dit boek je eigen ervaringen met andere ogen bekijken?

*** Speciale vragen**

- Wie vertelde het verhaal?
- Over welke personages (hun gedachten, hun gevoelens) kom je iets te weten? (over Elfie én over Anders)
- Vind je het nodig voor dit boek dat de auteur op die manier tewerk gaat?
- Welke verhaalfiguur boeide jou het meest?
- Wat vind je van het (open) einde?

Beoordelen van het boek

*** Personages**

- Misschien kan je kort alle personages overlopen. Wie is wie? Wie speelt een belangrijke rol in het verhaal? Wie heeft een minder belangrijke rol?

ELFIE, ANDERS, MAMA ELFIE, PAPA ELFIE, ELIN, ALEX, LEO, MADDE, MAMA ANDERS, PAPA ANDERS, MELISSA, JUF MARIE-LOUISE, FILIPPA, NATHALIE, DANNE, RUBEN, JOEL, HOPPIE en VLEKJE

Als je de namen op kaartjes noteert, kan je de kaartjes in 2 kolommen leggen: een kolom voor wie een belangrijke rol in het verhaal heeft en één kolom voor wie een minder belangrijke rol heeft.

Het is de bedoeling dat er gediscussieerd wordt over de mate van belangrijkheid van elk personage voor het verhaal.

- Mooi aan dit boek vind ik dat sommige personages heel respectvol met elkaar omgaan. Merkten de lezers dat ook? Aan welke personages/situaties denken ze dan?

★ Inhoud

- Neem 5 flappen. Noteer bovenaan elke flap een woord:

VERLIEFD ZIJN/LIEFDE

p.96-97: hier gaat Elfie voor zichzelf na wat er precies overblijft van haar gevoelens voor Anders

p.115-117: Elfies spreekbeurt over liefde

MISVERSTANDEN

p. 84: de vlinderbroche

p.48-51: de krultang

SCHOOLLEVEN

de perikelen met juf Marie-Louise,...

VRIENDSCHAP

p.105: Elfie komt op voor Anders die onrechtvaardig behandeld wordt door de juf

Danne die niet ten volle partij durft kiezen voor Anders

JALOEZIE

p.31 en p.70: Elfie kan het niet verdragen dat Anders naast Melissa zit, dat Anders met Melissa danst.

Laat de kinderen gebeurtenissen uit het boek bij de thema's zoeken. Noteer kort of bespreek.

- Even stilstaan bij **het verschil tussen plagen en pesten**.

Laat iemand uit de groep het stukje voorlezen op p.27-28 vanaf 'Toch is dat niet het ergste...'.
Zelf zou ik het gedrag van Ruben en Joel eerder plagen noemen.

Hoe staan de kinderen daar tegenover? Vinden zij dit plagen of pesten?

En wat is nu precies het verschil tussen plagen en pesten volgens hen? Wie kan voorbeelden bedenken?

Vraag ook zeker hoe Anders kan reageren op dit gedrag. Op welke manier kan hij assertiever /weerbaarder uit de hoek komen?

Zulke situaties kan je gerust naspelen met enkelen uit je leesgroep. Iemand is Anders. Twee Iemand speelt Ruben, Joel. Wie Anders speelt, moet letten op zijn houding (schouders recht, borst vooruit, oogcontact, enz...) én moet een passend antwoord bedenken waar hij beter van wordt.

Bv. Ruben en Joel spottend: 'Hé, daar heb je onze meidengek weer. Alles goed met je liefde?'

Anders zo zelfzeker mogelijk: 'Ja hoor! Morgen gaan we trouwen.' of laat de kinderen zelf iets bedenken waardoor ze origineel én weerbaar uit de hoek komen

Licht toe: Als het je lukt om op zo'n manier te reageren, dan mag je er zeker van zijn dat de plagerijen zullen stoppen. Het vraagt een klein beetje moed, maar het helpt echt!

* Even stilstaan bij **misverstanden**

De gebeurtenissen die handelen over de vlinderbroche en de krultang zorgen voor misverstanden tussen Elfie en Melissa en tussen Elfie en Anders.

Een mooi boekje dat hierbij past, is *Uil plus Leeuwerik* van Ianka Fleerackers en Sebastiaan Van Doninck. Je kan dit boek voorlezen en dan vragen welke thema's de juryleden in beide boeken terugvinden – bv. verliefdheid, onmogelijke liefde, misverstanden, vriendschap,...

Over **Ik vind...**

Beste begeleider, als je praat over boeken, laat de lezers altijd beginnen met **Ik vind** dit boek en nooit met: Het is een ... boek.

Wie met **Ik vind...** begint, toont meteen ook respect voor de mening van de ander.

Twee meisjes – Siska Goeminne / ill. Anne Westerduin
Groep 3
(door Pieter Vervloet)

Auteursinfo

Siska Goeminne (1968) wou op haar tiende al schrijfster worden, maar pas toen ze moeder werd, kwam er een echt boek van. Ondertussen heeft ze vier kinderen gekregen en vier boeken geschreven: voor elk kind één boek. *Twee meisjes* (2006) voor Toke, *Wie heeft mij uitgevonden* (2004) voor Jef, *De billen van Mamoe* (2003) voor Lieze, en *Het hoofd van Marieke* (2001) voor Marieke, natuurlijk.
(bron: www.villakakelbont.be en <http://siskagoeminne.be>)

Anne Westerduin (1945) behaalde in Brugge een diploma plastische kunsten en werd schilderes. Ze heeft drie zonen. Tijdens het voorlezen uit mooie prentenboeken kreeg ze de illustratiemicrobe te pakken. Sinds 1985 maakte ze al voor zo'n 125 boeken de illustraties. Vaak werkt ze met olieverf op doek of met veeleer sobere pentekeningen.
(bron: www.villakakelbont.be en www.vlaamse-illustratoren.com/pages/i53.html)

Kort samengevat

Toke is een vat vol leven en energie, Ot is teruggetrokken en stil. Het zijn twee heel verschillende meisjes, maar toch vinden ze elkaar op school en worden ze de beste vrienden. Na een verhuis verliezen ze elkaar uit het oog, maar zoveel jaren later ontmoeten ze elkaar opnieuw, zomaar, in het park. Ze zijn allebei erg oud geworden, maar hun karakters zijn nog net hetzelfde. Opnieuw vinden ze elkaar en voelen ze zich goed bij elkaar. De kranige Toke haalt de stille Ot uit het bejaardentehuis en neemt haar bij zich in huis.

Centraal staan de twee personages, elk met een eigen karakter en levenshouding, en de vriendschap tussen hen beide.

Inspiratie voor een verwerking

*** Personages**

De twee meisjes, Toke en Ot, en hun karakters dragen het verhaal. We kunnen proberen om op twee grote papieren een profiel te maken van beide personages. Zet bovenaan op elk papier de naam van het personage, en om naamsverwarring te vermijden misschien ook een gekopieerde Toke of Ot uit het boek (bv. van p. 27).

Welke zijn typische eigenschappen voor Toke, welke voor Ot? Wat doen ze? Hoe reageren ze? Met welke staakwoorden kan je hun karakter beschrijven? Noteer alles op het juiste papier.

- Voorbeelden voor Toke: *praten en lachen / gelukkig / gulzig / foto's / actief / neemt initiatief / nieuwsgierig / te vroeg geboren / druk / enthousiast / bezig / dansen / veel kinderen / centrumfiguur / extrovert / wild kroelen / ...*

- Voorbeelden voor Ot: *stilzitten / introvert / angstig / randfiguur / kijken / tekenen / eenzaam / wil niet geboren worden / beduusd / doodstil / angstig / tekeningen / rust / ...*

Bekijk samen met de kinderen nog eens een tekstpagina uit het boek in detail, bijvoorbeeld p. 26. Kijk of je, al lezend op deze pagina, de profielen van de personages kan aanvullen met typische woorden of woordgroepen. (vb. uit de eerste alinea: *midden in de kring / stil / helemaal alleen / sprong / zong / hard en luid,...*)

Kan je op elke illustratie dadelijk zien wie wie is?

Vraag aan de kinderen om hun naam bij een profiel te schrijven. Zijn ze zelf een Toke of veeleer een Ot? En hun beste vriend of vriendin?

★ **Filosoferen over de tekst**

Op p. 10 van de KJV-handleiding vind je een stuk over filosoferen met kinderen. Hieronder staan enkele thema's waarover gepraat kan worden.

- Als we alle mensen van de wereld indelen in Tokes en Otten, hoe zien de meeste of de beste vriendencombinaties er dan uit? Een Toke met een Toke, een Ot met een Ot? Of een Toke met een Ot? En waarom zou dat zo zijn? Mogen we eigenlijk alle mensen op deze wereld op deze manier indelen in een a en een b?

- p.10: 'Hoe ouder je wordt, hoe meer je denkt aan toen je nog een kind was.' (denkt Ot)
Klopt dat? Hoe komt dat? En als dat klopt, hoe belangrijk maakt dat onze kindertijd dan?

- p. 10: 'Vreemd dat de tijd een mens aan de buitenkant zo ongelooflijk verandert.' (denkt Ot)
Wat verandert er allemaal aan de buitenkant? En de binnenkant, verandert die ook, en hoe dan? Wat blijft hetzelfde? Is dat goed of slecht?

- p. 30: 'Wat ik hier en nu denk, of toen en daar, het doet er niet toe. Want als ik dood en in de grond ben, zijn ook mijn gedachten weg. De knisperbeestjes nemen ze mee en alles is voor niets geweest. Niets van wat ik denk of doe, doet er iets toe, zo dacht Ot in haar donkere bed.'
Wat gebeurt er als we sterven? Wat gebeurt er met je gedachten? Wat gebeurt er met wat je deed? Kan je in een leven niets doen en niets denken, en hoe moet je dat doen? Hoe kan je iets van je daden of gedachten achterlaten? Moet je iets achterlaten of net niet?

- p. 32: '(...) Toke (...) dacht: de wereld is boordevol zaadjes die trillend van verwachting een eitje zoeken. Als een zaadje het eitje heeft gevonden, begint een nieuw leven. Ook ik, dacht Toke en ze neuriede daarbij heel stil een liedje onder de deken en werd warm van plezier, ook ik ben een zaadje en een eitje. En ik ben zoveel jaar geleden begonnen. Maar ze vond het eigenlijk wel vreemd dat ze nu net dat ene zaadje en dat ene eitje was. Wie zou ik zijn geweest, dacht Toke, en ze strekte alle tien haar tenen, als ik was gemaakt van een zaadje of een eitje vroeger of later?'
Hoe belangrijk is het dat je net dat ene eitje en dat ene zaadje bent? Hoeveel zou er veranderen bij net één ander eitje of zaadje? Vanbinnen en van buiten? Jij, maar dan één zaadje later, is dat jij? Zou jij (met één zaadje later) ook hier kunnen zitten en meedenken? Wanneer wordt die 'jij' iemand anders? En stel dat je ouders of je grootouders één zaadje later waren; wat zou er dan anders kunnen zijn? Hoe wordt bepaald welk zaadje en welk eitje samenkomen?

Meer lezen

- Siska Goeminne schreef eerder nog drie boeken, die zich ook erg lenen tot filosoferen: *Wie heeft mij uitgevonden* (2004) over de grote levensvraag, *De billen van Mamoe* (2003) over afscheid en welkom, *Het hoofd van Marieke* (2001) over onze gedachten.
- Guus Kuijer: *Krassen in het tafelblad* over een kleindochter die de geschiedenis van haar oma ontdekt.